

Laidiens: 03.03.2016., Nr. 44
Oficiālās publikācijas Nr.: 2016/44.1

Ministru kabineta noteikumi Nr. 116

Rīgā 2016. gada 1. martā (prot. Nr.10 22.§)

Kārtība, kādā izmeklē un uzskaita nelaimes gadījumus darbā, kas notikuši ar Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm

*Izdoti saskaņā ar Darba aizsardzības likuma
13. panta pirmo daļu*

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka kārtību, kādā izmeklē un uzskaita nelaimes gadījumus darbā (turpmāk – nelaimes gadījums), kas notikuši ar Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu (turpmāk – iestāde) un Ieslodzījuma vietu pārvaldes (turpmāk – pārvalde) amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm (turpmāk – amatpersona).

2. Nelaimes gadījumus izmeklē un uzskaita, lai:

2.1. noskaidrotu nelaimes gadījuma cēloņus un apstākļus, kā arī personas, kuras pieļāvušas normatīvajos aktos noteikto prasību pārkāpumus, un novērstu nelaimes gadījuma riska faktoros;

2.2. dokumentāri noformētu notikušo nelaimes gadījumu un nodrošinātu amatpersonai vai amatpersonas nāves gadījumā tās laulātajam un lejupejiem radniekiem, bet, ja lejupejo radnieku nav, tad tuvākās pakāpes augšupējiem radniekiem iespējas saņemt sociālās garantijas.

3. Nelaimes gadījumu izmeklē, ja:

3.1. nelaimes gadījums izraisījis amatpersonai tūlītēju darbspēju zaudējumu uz laiku, kas ir ilgāks par vienu diennakti;

3.2. amatpersonu sakodis iespējami inficēts dzīvnieks vai insekts (piemēram, ērce), amatpersona saskārusies ar asinīm vai citiem šķidrumiem, vai priekšmetiem, kas ir vai, iespējams, ir inficēti, un pēc šīs saskares ir konstatēts inficēšanās risks, arī ja nav iestājusies tūlītēja darbnespēja;

3.3. konstatēta amatpersonas nāve.

4. Nelaimes gadījumu izmeklēšana attiecas uz visiem šo noteikumu 3. punktā minētajiem nelaimes gadījumiem, kas notikuši ar amatpersonu:

4.1. pildot dienesta pienākumus, tai skaitā:

4.1.1. mācību, stažēšanās vai mācību prakses laikā;

4.1.2. komandējuma laikā;

4.1.3. pārvietojoties starp objektiem, ja šī darbība ir saistīta ar dienesta pienākumiem;

4.1.4. glābjot personas dzīvību, nodrošinot sabiedrisko kārtību, aizstāvot valsts vai personas īpašumu, – arī tad, ja nelaimes gadījums noticis no dienesta pienākumu pildīšanas brīvajā laikā;

4.2. atrodoties iestādes vai pārvaldes valdījumā esošā transportlīdzeklī ceļā uz darbu vai no darba vai maiņu starplaikā (piemēram, lidaparātu, jūras un upju kuģu apkalpes locekļi, autotransporta vadītāji);

4.3. darba laikā, tai skaitā:

4.3.1. ja amatpersona prettiesiski nonāvēta (tīši vai aiz neuzmanības) vai viņai nodarīti miesas bojājumi, pildot dienesta pienākumus;

4.3.2. ar dienesta pienākumu pildīšanu saistīta strīda (konfliktsituācijas) laikā;

4.3.3. ar iestādes vai pārvaldes priekšnieka rakstisku rīkojumu izmantojot personisko transportlīdzekli dienesta vajadzībām vai iestādes vai pārvaldes uzdevumā;

4.3.4. veicot jebkuru darbību iestādes vai pārvaldes interesēs, arī ja nav bijis iestādes vai pārvaldes rīkojums;

4.4. iestādes teritorijā vai citā darba vietā darba laikā un noteiktajos pārtraukumos (piemēram, pusdienas pārtraukumos), amatpersonai sakārtojot darba vietu, lietojot darba aprīkojumu un individuālos aizsardzības līdzekļus, atrodoties sanitārajās un sadzīves telpās, kā arī iekārtu avārijas laikā un amatpersonai pārvietojoties uz darba vietu pirms darba sākuma vai no tās pēc darba beigām;

4.5. ja, amatpersonai pildot dienesta pienākumus, vienreizēja (ne vairāk kā vienas darba maiņas laikā) darba vides riska faktoru iedarbība uz organismu izraisījusi akūtu slimību, darba vides riska faktoru iedarbība izraisījusi hronisko saslimšanu saasināšanos, dabas katastrofa (piemēram, zemestrīce, nogruvums, plūdi, vētra), dzīvnieki vai kukaiņi izraisījuši amatpersonas veselības traucējumus;

4.6. saskaņā ar iestādes priekšnieka rakstisku rīkojumu veicot dienesta pienākumus pie cita darba devēja.

5. Ārvalstī izsniegtos dokumentus, kas apliecina, ka ar amatpersonu komandējuma, stažēšanās vai mācību laikā ir noticis nelaimes gadījums, pielīdzina šo noteikumu 20. punktā minētajam aktam par nelaimes gadījumu darbā, ja ir ievēroti šādi nosacījumi:

5.1. dokumentos ietvertā informācija nepārprotami apliecina, ka amatpersona, kurai tie izsniegti, ir cietusi nelaimes gadījumā;

5.2. ārvalstīs izsniegtajiem dokumentiem ir pievienots notariāli apliecināts tulkojums latviešu valodā;

5.3. amatpersona, kurai izsniegti dokumenti, apliecinot attiecīgajā ārvalstī izsniegto dokumentu īstumu, ir ievērojusi starptautiskajos līgumos un citos normatīvajos aktos par dokumentu īstuma apliecināšanu noteikto kārtību.

6. Dokumentus, kas apliecina ar amatpersonu ārvalstī notikušo nelaimes gadījumu, amatpersona iesniedz attiecīgi Iekšlietu ministrijā vai Tieslietu ministrijā (turpmāk – ministrija). Ministrija piecu darbdienu laikā pēc dokumentu saņemšanas nosūta to kopijas Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras nodaļai atbilstoši amatpersonas deklarētajai dzīvesvietai un iestādei vai pārvaldei.

7. Izdevumus, kas saistīti ar nelaimes gadījuma izmeklēšanu, sedz iestāde vai pārvalde, kuras amatpersona ir cietusi nelaimes gadījumā.

8. Par nelaimes gadījuma savlaicīgu un kvalitatīvu izmeklēšanu un akta vai atzinuma noformēšanu ir atbildīgs iestādes vai pārvaldes nodarbinātais, kuram ar iestādes vai pārvaldes priekšnieka rīkojumu ir uzdots vadīt nelaimes gadījuma izmeklēšanas komisiju (turpmāk – komisija), vai ministrijas nodarbinātais, kuram ar ministrijas valsts sekretāra rīkojumu ir uzdots vadīt speciālo izmeklēšanas komisiju.

9. Ministrija kontrolē, kā iestāde vai pārvalde veic nelaimes gadījumu izmeklēšanu un uzskaiti.

II. Nelaimes gadījumu izmeklēšana

10. Iestādes vai pārvaldes amatpersona, amatpersonas tiešais darba vadītājs vai iestādes vai pārvaldes nodarbinātais, kas kļuva par nelaimes gadījuma liecinieku, nekavējoties par notikušo nelaimes gadījumu ziņo amatpersonas tiešajam priekšniekam vai iestādes operatīvajam dežurāntam, kurš pakļautības kārtībā par notikušo nelaimes gadījumu ziņo iestādes vai pārvaldes priekšniekam.

11. Nodarbinātajam, kas kļuva par nelaimes gadījuma liecinieku, ir pienākums nekavējoties sniegt amatpersonai pirmo palīdzību un nogādāt viņu ārstniecības iestādē vai izsaukt neatliekamo medicīnisko palīdzību.

12. Līdz nelaimes gadījuma izmeklēšanas sākumam notikuma vietu saglabā neskartu, ja tas neapdraud citu cilvēku dzīvību vai vidi, neizraisa avāriju, ugunsgrēku un netraucē dienesta norisi vai darba procesu.

13. Ja nav iespējams notikuma vietu saglabāt neskartu, iestāde vai pārvalde uzreiz pēc nelaimes gadījuma nodrošina nelaimes gadījuma vietā esošās situācijas dokumentāru fiksēšanu, raksturojot nelaimes gadījuma vietu (piemēram, notikuma vietas shematisks attēlojums, fotogrāfija, detalizēts apraksts) un norādot dokumenta sagatavošanas datumu un laiku, kā arī dokumenta sagatavotāja vārdu, uzvārdu un parakstu.

14. Divu darbdienu laikā pēc nelaimes gadījuma vai pēc informācijas saņemšanas par nelaimes gadījumu tās iestādes (iestādes teritoriālās struktūrvienības) vai pārvaldes priekšnieks, ar kuras amatpersonu noticis nelaimes gadījums, no ārstniecības iestādes rakstiski pieprasa izziņu par amatpersonas nelaimes gadījumā gūto veselības traucējumu smaguma pakāpi (1. pielikums), lai noteiktu, vai amatpersonas darbaspēju zaudējums vai nāve ir tiešā cēloņsakarībā ar nelaimes gadījumu un konkrētu darba vides riska faktoru ietekmi.

15. Ārstniecības iestāde triju darbdienu laikā pēc šo noteikumu 14. punktā minētā pieprasījuma saņemšanas bez maksas izsniedz izziņu par veselības traucējumu smaguma pakāpi. Izziņā norāda, vai veselības traucējumi ir smagi vai nav smagi (atbilstoši šo noteikumu 16. punktam), kā arī nelaimes gadījumā cietušo ķermeņa daļu (atbilstoši šo noteikumu 2. pielikumā norādītajai klasifikācijai) un nelaimes gadījumā gūto veselības traucējumu veidu (atbilstoši šo noteikumu 3. pielikumā norādītajai klasifikācijai).

16. Smagi veselības traucējumi ir:

16.1. dzīvības apdraudējums (dzīvībai bīstami ir miesas bojājumi, kuri to nodarīšanas laikā vai turpmākajās stundās apdraud cietušā dzīvību neatkarīgi no medicīniskās palīdzības efektivitātes, slimības norises un iznākuma):

16.1.1. bojājumi, kas penetrē galvaskausa, krūšu un vēdera dobumu vai mugurkaula kanālu, arī ja nav iekšējo orgānu bojājumu;

16.1.2. slēgti un vaļēji galvaskausa velves vai pamatnes lūzumi, izņemot izolētus galvaskausa velves ārējās plātnītes lūzumus;

16.1.3. lielo asinsvadu – aortas, kopējās, ārējās un iekšējās miegartērijas, iegurnā, ciskas, paceles artērijas – un attiecīgi vēnu bojājumi;

16.1.4. perifēro asinsvadu – galvas, vidukļa, ekstremitāšu – bojājumi (dzīvībai bīstams asins zaudējums, kolapss, šoks), kurus kvalificē, ņemot vērā reālo dzīvības apdraudējumu katrā atsevišķā gadījumā;

16.1.5. ar objektīviem datiem apstiprināts intrakraniāls asinsizplūdums;

16.1.6. smags un vidēji smags smadzeņu bojājums vai smadzeņu sasitums, kas pēc klīniskās izpausmes lokalizējas smadzeņu stumbra daļā;

16.1.7. viena skriemeļa vai vairāku skriemeļu lūzumi, lūzumi ar mežģījumiem vai mežģījumi;

16.1.8. slēgti krūšu, vēdera un iegurņa dobuma orgānu, kā arī nieru bojājumi ar simptomiem, kas liecina, ka ir apdraudēta dzīvība;

16.1.9. III un IV pakāpes apdegumi, kas aptver ne mazāk par 10 % ķermeņa virsmas, II pakāpes apdegumi, kas aptver vairāk par 20 % ķermeņa virsmas, elpošanas ceļu apdegumi;

16.1.10. penetrējoši rīkles, balsenes, trahejas un barības vada bojājumi;

16.1.11. kakla orgānu saspiešana ar izteiktu asfiksijas parādību kompleksu (piemēram, smadzeņu asins cirkulācijas traucējumi, bezsamaņa, amnēzija);

16.1.12. citi bojājumi, kas izraisījuši dzīvībai bīstamu stāvokli, smagu šoku, kolapsu, tauku emboliju, dzīvībai bīstamu (akūtu) asins zaudējumu;

16.2. garo cauruļkaulu – augšdelma, augšstilba, lielā lielkaula vai abu apakšdelma kaulu – lūzums;

16.3. iegurņa kaulu lūzumi;

16.4. krūšu kaula vai triju un vairāk ribu lūzumi;

16.5. daudzu ķermeņa un locekļu skeleta kaulu vienlaicīgi lūzumi (arī bez smaga šoka);

16.6. slēgts vai atklāts lielo locītavu (pleca, elkoņa, spieķa kaula un plaukstas pamatnes, gūžas, ceļa, apakšstilba un pēdas) bojājums, ņemot vērā reālo dzīvības apdraudējumu (dzīvību apdraudoša asiņošana, smags šoks, akūta tauku embolija);

16.7. redzes vai dzirdes zaudējums vai abu ausu gliemežnīcu zaudējums;

16.8. balss zaudējums vai mēles zaudējums vidējās trešdaļas līmenī;

16.9. rokas vai kājas zaudējums (rokas vai kājas, arī plaukstas vai pēdas atdalījums no ķermeņa);

16.10. pirmā un otrā (I + II) pirksta, triju pirkstu (viens no tiem ir pirmais pirksts) vai četrpirkstu amputācija (abām rokām);

16.11. kāda cita orgāna vai orgānu sistēmas zaudējums vai orgāna funkcijas zaudējums (paralīze vai cits nefunkcionēšanas stāvoklis);

16.12. grūtniecības pārtraukšana (neatkarīgi no grūtniecības ilguma), izņemot gadījumu, ja grūtniecības pārtraukšanai ir cits cēlonis, kas nav saistīts ar darba vidi (piemēram, mātes organisma individuālās īpatnības, endokrīnie, imunoloģiskie faktori, mātes lietotie medikamenti vai viņas hroniska slimība).

17. Piecu darbdienu laikā pēc nelaimes gadījuma vai pēc informācijas par nelaimes gadījumu saņemšanas iestādes (iestādes teritoriālās struktūrvienības) vai pārvaldes priekšnieks ar rakstisku rīkojumu izveido komisiju ne mazāk kā triju locekļu sastāvā.

18. Komisijas sastāvā iekļauj iestādes vai pārvaldes personāla struktūrvienības pārstāvi un darba aizsardzības speciālistu vai personu, kura pilda darba aizsardzības speciālista pienākumus.

19. Ja nelaimes gadījums noticis ar amatpersonu, kura saskaņā ar iestādes priekšnieka rakstisku rīkojumu veica dienesta pienākumus pie cita darba devēja, komisiju izveido iestāde, kuras amatpersona cieta, bet tās sastāvā papildus šo noteikumu 18. punktā minētajām personām iekļauj tās iestādes pilnvarotu personu, kurā amatpersona pildījusi dienesta pienākumus.

20. Komisija pēc tās izveidošanas nekavējoties uzsāk un 10 darbdienu laikā pabeidz nelaimes gadījuma izmeklēšanu, kā arī noformē aktu par nelaimes gadījumu darbā (turpmāk – akts) saskaņā ar šo noteikumu 4. pielikumu vai atzinumu par nelaimes gadījumu darbā (turpmāk – atzinums) saskaņā ar šo noteikumu 5. pielikumu. Izņēmuma gadījumā, ja noteiktajā laikā nav iespējams saņemt nepieciešamos dokumentus (piemēram, aizkavējas izziņu saņemšana, veselības stāvokļa vai prombūtnes dēļ nevar saņemt amatpersonas, liecinieku, iestādes vai pārvaldes nodarbināto paskaidrojumus), izmeklēšanas termiņu ar iestādes vai pārvaldes priekšnieka rakstisku rīkojumu var pagarināt līdz vienam mēnesim.

21. Aktā norāda traumēšanas faktorus saskaņā ar šo noteikumu 6. pielikumu, nelaimes gadījuma cēloņus, kā arī pasākumus nelaimes gadījuma cēloņu novēršanai.

22. Atzinumu noformē, ja izmeklēšanā noskaidrots, ka:

22.1. nelaimes gadījums, pēc kura ir iestājies darbspēju zaudējums vai nāve, ir tiešā cēloņsakarībā ar to, ka amatpersona lietoja alkoholu, narkotiskās, toksiskās, psihotropās vai citas atkarību izraisošas vielas vai to produktus, un to nav izraisījusi minēto vielu izmantošana, kas saistīta ar dienesta pienākumu izpildi, vai attiecīgo vielu neatbilstoša glabāšana vai pārvietošana;

22.2. nāves cēlonis nav saistīts ar nelaimes gadījumu, un to apliecina tiesu medicīnas ekspertu atzinums vai ārstniecības iestādes izziņa;

22.3. izdarīta pašnāvība vai tās mēģinājums, un to apstiprina tiesībaizsardzības institūcijas;

22.4. nelaimes gadījums noticis, amatpersonai izdarot noziedzīgu nodarījumu, un par to ir uzsākts kriminālprocess;

22.5. nelaimes gadījums noticis pirms vai pēc darba laika, noteiktajā pusdienas pārtraukumā vai citā pārtraukumā un nav konstatēta darba vides riska faktoru iedarbība, izņemot gadījumu, ja amatpersona glābusi citu personu vai īpašumu un novērsusi draudošās briesmas;

22.6. nelaimes gadījums noticis ar dienesta pienākumu pildīšanu saistīta strīda (konfliktsituācijas) laikā un tā cēlonis nav saistīts ar dienesta pienākumu pildīšanu.

23. Šo noteikumu 22.4. apakšpunktā minētajā gadījumā, ja kriminālprocess pret amatpersonu pabeigts pierādījumu trūkuma dēļ vai noziedzīga nodarījuma sastāva trūkuma dēļ vai ja tiesa pasludinājusi attaisnojošu spriedumu, atzinumu noformē 15 dienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas par kriminālprocesa pabeigšanu vai attaisnojoša sprieduma stāšanās spēkā.

24. Ja nepārvaramas varas vai citu iemeslu dēļ par nelaimes gadījumu nav paziņots darbdienu laikā vai nelaimes gadījumā cietušajai amatpersonai darbspēju zaudējums iestājies vēlāk, komisija izmeklē nelaimes gadījumu un mēneša laikā pēc komisijas izveidošanas noformē aktu vai atzinumu par nelaimes gadījumu.

25. Aktu noformē piecos eksemplāros, ja amatpersona nelaimes gadījuma brīdī nav bijusi alkohola, narkotisko, toksisko vai psihotropo vielu ietekmē, izņemot gadījumu, ja minētās vielas izmantotas dienesta pienākumu